

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษามลกระทบจากการนำสินค้าเกษตรเข้าร่วมในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อเศรษฐกิจไทยนั้น เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผลผลิตในสาขาการผลิตต่าง ๆ จากการปฏิบัติตามพันธกรณีของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน โดยใช้วิธีการคำนวณดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบจำลอง CAMGEM ซึ่งเป็นแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปของระบบเศรษฐกิจไทยและฐานข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือ ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ปี 1990 จึงสามารถแสดงให้เห็นถึงผลทางด้านความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตได้อย่างชัดเจน รวมทั้งผลทางด้านมหภาคอีกด้วย จากจุดเด่นของแบบจำลอง CAMGEM นี้เองจึงนำมาใช้หาผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน ทำให้เห็นถึงผลกระทบที่เชื่อมโยงกันของสาขาการผลิตว่าสาขาการผลิตต่าง ๆ ว่ามีผลผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากจุดดุลยภาพเดิมมากน้อยเพียงใด

ในการศึกษามลกระทบจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนพบว่า การปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของไทยฝ่ายเดียวจะทำให้ผลผลิตในสาขาการผลิตส่วนใหญ่เพิ่มสูงขึ้น ยกเว้น Forestry, Coconut Oil & Palm Oil และ Flour โดยสาขาการผลิตที่มีผลผลิตเพิ่มสูงที่สุดได้แก่ Wood & Paper ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.153 การที่ผลผลิตในสาขาการผลิตส่วนใหญ่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องมาจากการลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรทั้งหมดของไทยให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างสินค้านำเข้าจากอาเซียนที่มีระดับราคาที่ถูกลงจากการลดภาษีนำเข้ากับสินค้าเกษตรที่ผลิตภายในประเทศ ดังนั้น ผู้ผลิตสินค้าเกษตรภายในประเทศจึงจำเป็นต้องปรับตัวโดยการลดระดับราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศลง โดยที่อย่างน้อยต้องเท่ากับระดับราคาสินค้านำเข้าจากอาเซียน จึงทำให้สาขาการผลิตที่ใช้สินค้านำเข้าเป็นปัจจัยการผลิตมีต้นทุนการผลิตลดลงเนื่องจากการลดลงของระดับราคาของปัจจัยการผลิต เมื่อสาขาการผลิตมีต้นทุนการผลิตลดลงทำให้สาขาการผลิตนั้นสามารถปรับระดับราคาสินค้าของสาขาการผลิตนั้นลงด้วยเช่นกัน การลดลงของระดับราคาสินค้าเกือบทุกสาขาการผลิตทำให้เกิดอุปสงค์ต่อสินค้านั้นมากขึ้น การลดลงของต้นทุนการผลิตและ

การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ในทุกสาขาการผลิตทำให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ผลิตขยายการผลิต ผลผลิตในสาขาการผลิตส่วนใหญ่จึงเพิ่มขึ้นหลังจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียน

ส่วนการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียนจะส่งผลให้ผลผลิตในสาขาการผลิตส่วนใหญ่ลดลง แต่ก็มีบางสาขาเศรษฐกิจที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้นได้แก่ Beans&Nuts, Palm Nut&Oil Palm, Other Crops, Forestry, Milk&Dairy Products, Rice, Beverage และ Tobacco Products โดยสาขาการผลิตที่มีผลผลิตเพิ่มสูงที่สุดได้แก่ Rice ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 การที่ผลผลิตในสาขาการผลิตส่วนใหญ่ลดลงเนื่องมาจากการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรให้แก่ไทย ทำให้ระดับราคาสินค้าเกษตรนำเข้าจากไทยในประเทศสมาชิกอาเซียนลดลง โดยที่ไทยไม่ได้ปรับลดระดับราคาสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนเลย เมื่อเป็นเช่นนั้นคาดว่าจะทำให้เกิดอุปสงค์ต่อสินค้าเกษตรของไทยเพิ่มขึ้นไม่ว่าจะนำไปใช้เป็นปัจจัยในการผลิตหรือใช้ในการบริโภคภายในครัวเรือนของประเทศสมาชิกอาเซียน เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ผลิตสินค้าเกษตรภายในประเทศของไทยจึงสามารถขึ้นราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศได้โดยสะดวก การที่ระดับราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศของไทยเพิ่มขึ้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตสินค้าของสาขาการผลิตที่ใช้สินค้าเกษตรเป็นปัจจัยการผลิตย่อมสูงขึ้นตามไปด้วย เมื่อต้นทุนในการผลิตสินค้าสูงขึ้น ผู้ผลิตสินค้านั้นก็ต้องปรับราคาของสินค้านั้นสูงขึ้น เมื่อระดับราคาสินค้าภายในประเทศสูงขึ้นทำให้ระดับราคาสินค้าส่งออกสูงขึ้น ส่งออกรวมในสาขาการผลิตส่วนใหญ่จึงลดลง เมื่อการส่งออกรวมลดลง แสดงให้เห็นว่าอุปสงค์ของสินค้าลดลง ประกอบกับต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ผลิตจึงลดการผลิตลง ผลที่ได้รับคือผลผลิตของสาขาการผลิตส่วนใหญ่ลดลงหลังจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียน

เมื่อพิจารณาผลกระทบที่เกิดจากการลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนต่อผลผลิตพบว่า การลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศบรูไนให้แก่ไทยไม่ทำให้ผลผลิตเปลี่ยนแปลงเลยในทุกสาขาการผลิต ในขณะที่การลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ให้แก่ไทย ทำให้ผลผลิตของสาขาการผลิตส่วนใหญ่ลดลง แต่ก็มีบางสาขาการผลิตที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยจำแนกเป็นรายประเทศได้ดังนี้คือการลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศอินโดนีเซียให้แก่ไทย ทำให้สาขาต่อไปนี้มีผลผลิตเพิ่ม

สูงขึ้น Beans&Nuts, Cotton&Kapok, Other Crops, Mining&Quarrying, Animal Oil&Vegetable Oil, Flour, Sugar, Fish Meal&Animal Feed, Tobacco Products โดยที่ Sugar มีผลผลิตเพิ่มสูงสุดคือร้อยละ 0.055 การลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศมาเลเซียให้แก่ไทย ทำให้สาขาต่อไปนี้มีผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น Other Crops, Forestry, Milk&Dairy Products และ Rice โดยที่ Rice มีผลผลิตเพิ่มสูงสุดคือร้อยละ 0.96 การลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศฟิลิปปินส์ให้แก่ไทย ทำให้สาขาต่อไปนี้มีผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น Com, Beans&Nuts, Other Crops, Milk&Dairy Products , Rice, Tobacco Products โดยที่ Rice มีผลผลิตเพิ่มสูงสุดคือร้อยละ 0.072 การลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศสิงคโปร์ให้แก่ไทย ทำให้สาขาต่อไปนี้มีผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น Palm Nut&Oil Palm, Beverage, Tobacco Products, Petroleum, Vehicles โดยที่ Tobacco Product มีผลผลิตเพิ่มสูงสุดคือร้อยละ 0.756

การปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของทั้งสองฝ่ายทำให้ผลผลิตในสาขาการผลิตส่วนใหญ่ลดลง คือสาขาการผลิตที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้นมีจำนวน 16 สาขา สาขาการผลิตที่มีผลผลิตลดลงมีจำนวน 26 สาขา โดยสาขาการผลิตที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นสาขาเกษตรคือ Com, Beans&Nuts, Palm Nut&Oil Palm, Other Crops, Milk&Dairy Products, Animal Oil&Vegetable Oil, Rice, Fish Meal&Animal Feed, Beverage และ Tobacco Products และการเพิ่มขึ้นของผลผลิตส่วนใหญ่มาจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของไทยฝ่ายเดียว

ส่วนผลกระทบทางการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังอาเซียนสรุปได้ดังนี้ผลกระทบหลักทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มสูงขึ้นเกือบทุกสินค้า เพราะการที่ไทยลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรลงทำให้ต้นทุนในการผลิตของสินค้าส่วนใหญ่ลดต่ำลง ดังนั้นระดับราคาสินค้าส่งออกก็ต้องลดตามไปด้วย การส่งออกจึงเพิ่มสูงขึ้น เมื่อพิจารณาผลกระทบของซึ่งส่งผลกระทบแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน พบว่าประเทศบรูไนและสิงคโปร์มีการส่งออกลดลงเกือบทุกสินค้าเกษตร แตกต่างจากประเทศอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ที่มีการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นเกือบทุกสินค้าเกษตร ส่วนประเทศมาเลเซียเน้นการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นในบางสินค้าเกษตรเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนนั้น ทำให้ต้องลดภาษีสินค้านำเข้าและอุปสรรคทางการค้าอย่างอื่น ๆ ของสินค้าเกษตรลง ดังนั้นรัฐบาลจึงควรที่จะหามาตรการหรือนโยบายมารองรับเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตสินค้าเกษตรบางรายที่ไม่สามารถปรับตัวแข่งขันกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้หรือศักยภาพในการผลิตลดลงภายหลังจากการปฏิบัติตามพันธกรณีข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน จากผลการศึกษาพบว่าได้แก่ ข้าวฟ่าง, มันสำปะหลัง, ปศุสัตว์, ไหม, อาหารกระป๋อง, น้ำมันปาล์ม, แป้งสาลี และน้ำตาล โดยที่รัฐบาลควรมีนโยบายในระยะยาวที่จะส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยีมากขึ้นและต่อเนื่อง เพื่อช่วยทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของสินค้าเกษตรข้างต้นดียิ่งขึ้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลง และสามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากอาเซียนได้

2. ควรมีการลดต้นทุนในปัจจุบันการผลิตของสินค้าเกษตรลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปุ๋ยเคมี ที่ต้องนำเข้าจะต่างประเทศ ควรที่จะจัดหามาให้เกษตรกรในราคาถูก เพื่อจะได้มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำลง และควรมีการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกสินค้าเกษตรชนิดนั้น เพื่อมิก่อให้เกิดการเสื่อมโทรมของดินที่ใช้การเพาะปลูก

3. จากการศึกษาพบว่า การที่ประเทศไทยลดภาษีสินค้าเกษตรให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะส่งผลดีต่อสาขาการผลิตต่าง ๆ ในประเทศ มากกว่าการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนลดภาษีสินค้าเกษตรให้แก่ไทย ดังนั้นรัฐบาลควรที่จะริบดำเนินการนำสินค้าเกษตรของไทยเข้าร่วมในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนให้เร็วที่สุด โดยไม่ต้องลังเลว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ จะนำสินค้าเกษตรเข้าร่วมหรือไม่ เพราะยิ่งเร็วเท่าไรก็จะยิ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของไทยมากเท่านั้น

4. จากการศึกษาพบว่า ข้าวและผลิตภัณฑ์นม เป็นสินค้าเกษตรที่ไทยได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของสินค้าเกษตรในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน เพราะประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศมีอัตราภาษีนำเข้าสูง รัฐบาลควรเจรจาต่อรองให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ นำสินค้าเกษตรเหล่านี้เข้าสู่ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนโดยเร็ว

ข้อจำกัดการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน โดยพันธกรณีที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องปฏิบัติคือ การลดอัตราภาษีสินค้านำเข้า และการลดอุปสรรคทางการค้าในรูปแบบอื่น ๆ แต่ในที่นี้จะเป็นการศึกษาเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลดอัตราภาษีสินค้านำเข้าให้แก่ประเทศสมาชิกเท่านั้น ผลกระทบที่เกิดจากอุปสรรคทางการค้ารูปแบบอื่น ๆ ไม่ได้นำมาคำนวณหาผลกระทบด้วย นอกจากนี้ในแบบจำลอง CAMGEM ที่ใช้ในการประมวลผลนั้น มิได้รวมเอาตลาดการเงินและนโยบายการเงินไว้ในแบบจำลอง โดยมีสมมุติฐานที่ว่า ตลาดการเงินจะมีการปรับตัวให้อยู่ในดุลยภาพตลอดเวลา

2. ฐานข้อมูลที่ใช้ในการประมวลผลของแบบจำลอง CAMGEM เป็นข้อมูลโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย คือตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table) ปี 1990 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ต้องนำมาคำนวณหาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปี 2003 เป็นระยะเวลาอีกกว่า 10 ปีเมื่อเทียบกับข้อมูลที่ใช้ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าโครงสร้างการผลิตของไทยย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างแน่นอน ทำให้ผลการคำนวณผลกระทบที่จะเกิดขึ้นย่อมคลาดเคลื่อน อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ใช้คือตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ปี 1990 เป็นข้อมูลที่ทันสมัยที่สุดที่จะใช้แสดงถึงโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย ในช่วงเวลาของการศึกษานี้

3. อัตราภาษีสินค้านำเข้าที่ใช้ในการคำนวณหาผลกระทบจากการปฏิบัติตามพันธกรณีในสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียน (ผลกระทบรอง) นั้นเป็นการใช้ตัวแทน (Proxy) ในการคำนวณ เพราะการหาอัตราภาษีสินค้านำเข้าของประเทศสมาชิกอาเซียนที่แบ่งตามตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตนั้นเป็นไปได้ยาก ทำให้ต้องหาตัวแทนจากอัตราภาษีสินค้านำเข้าที่อยู่ในรูปแบบของรหัส Harmonized มาใช้ทำให้อาจเกิดความผิดพลาดได้